

Asia: VN/1247/2024

Hallituksen esitys eduskunnalle luonnonsuojelulain muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Suomen luonnonsuojeluliitto toteaa, että yhtä ympäristöongelmaa ei pidä pyrkiä ratkaisemaan pahentamalla toista. Ilmastokriisin torjumiseksi ei pidä hyväksyä eikä lainsäädännöllä edistää luontokatoa kiihdyttäviä tai vesien hyvää tilaa vaarantavia toimia.

Uusiutuvankin energian tuotannon tulee olla kestävä, mitä se ei kokonaisuudessaan aina ole, esimerkkeinä puun ja biomassan poltto sekä vesivoima. Ne pitäisi sulkea soveltamisalasta kokonaan pois (vertaa "Do Not Significant Harm -periaate" ja direktiivin johdannon resitaali 44).

Lisäksi esimerkiksi tuuli- ja aurinkovoimaloiden kestävyys riippuu usein ratkaisevasti sijoituspaikasta – jonka valinnan reunaehtoja tämä esitys uhkaa heikentää.

Näistä syistä uusiutuvan energian tuotannon nopeuttamiseen tähtäävä RED III on tältä osin EU:lta keinoa lainsäädäntöä.

ESITYKSEN YMPÄRISTÖVAIKUTUKSET TULEE ARVIOIDA

Esityksen ympäristövaikutuksia ei ole arvioitu, mikä on suuri puute.

Heikkoutena on, että lakiluonnos saattaa mahdollistaa ja edistää luonnon monimuotoisuuden heikentämistä ”pala palalta”. Näin käy herkästi, ellei mikäli lain soveltamisalaan kuuluvien energiahankkeiden määrittelyä rajoiteta.

Myös lakiluonnoksen kumulatiiviset vaikutukset luonnon monimuotoisuuteen ja luonnonsuojelullisten tavoitteiden toteutumiseen suojelualueverkostossa tulee arvioida. Muuten lakiesityksen mukainen sääntely voi johtaa siihen, että kiihdytetty vihreä siirtymä ei toteudu ympäristöllisesti kestävästi.

35 § NATURA JA YVA

Natura-arvioinnin yhdistämisestä yva-menettelyyn puhutaan usein, niin tässäkin. Asia ei ole kuitenkaan yksinkertainen.

Hankkeen vaihtoehdon valinta ja yksityiskohtien tarkentuminen saattaa tapahtua vasta yvan jälkeen. Näistä syistä Natura-arviointiin voidaan oikeasti joutua palaamaan yvan jälkeen, mahdollisesti myös silloin ajankohtaisten muiden hankkeiden yhteisvaikutusten kanssa.

Naturassa tulee ottaa huomioon ”erittäin tärkeän yleisen edun lisäksi” myös vaihtoehdottomuus ja kompensoitavuus. Näistä syistä harkinta tulee aina tehdä tapauskohtaisesti erikseen.

Huomattakoon, että moni Natura-alue on myös kotimainen luonnonsuojelualue. Kotimainen suojelutavoite voi olla Naturaa tiukempi ja laajempi.

Suomessa ei ole tehty esimerkiksi yhtään tuulivoimalaa Natura-alueelle. Se on hyvä kotimainen käytäntö, josta on hyvä pitää kiinni jatkossakin.

39 § JA 83 § HANKKEILLE TULEE ASETTAA VÄHIMMÄISKOKO

Lakiluonnoksessa uusiutuvan energian hankkeiden sujuvoittamiseksi ei ole määritelty esimerkiksi energiantuotannon tai -siirron tehon määrään perustuvaa alarajaa hankkeille, jotka lakiluonnoksen 39 §:n ja 83 §:n mukaisesti olisi aina luettava erittäin tärkeän yleisen edun mukaisiksi.

Tällainen lain soveltamisalaan kuuluvien hankkeiden koon alaraja tulee välttämättä asettaa kansallisesti. Yksi mahdollisuus on käyttää yva-lain hankeluetteloa ja sen ulkopuolisissa hankkeissa (esim. aurinkovoimalat) harkinnanvaraisesta yvasta annettujen päätöksien linjaa.

Ilman alarajaa mitkä tahansa – myös erittäin pienet uusiutuvan energian hankkeet – luettaisiin yleisen edun kannalta erittäin tärkeiksi sekä kansanterveyttä ja turvallisuutta palveleviksi, mahdollistaen tavallista helpomman luonnonsuojelulain säädöksistä poikkeamisen. Näin ei tietenkään voi eikä saa olla.

Lisäksi poikkeuksista tulee sulkea pois puu- ja biomassahankkeet sekä vesivoima.

70 § ELÄINLAJIEN RAUHOITUS

,

Mahdollisten poikkeuksien tulee aina olla tapauskohtaisia. Niissä pitää ottaa huomioon muutkin luvan edellytykset ja lainsäädäntö. Lievennystoimet tulee säätää lupaehdoilla pakollisiksi.

SUHDE MUUHUN LAINSÄÄDÄNTÖÖN

Uusiutuvan energian hankkeiden valmistelussa ja luvituksessa tulee edelleen huomioida muutkin luvan edellytykset ja muu lainsäädäntö, kuten kaavoitusta koskeva.

SUHDE YHDEN LUUKUN MENETTELYYN

RED III ja muut ns. kiirehtimisasetukset (CRMA, NZIA) voivat omine menettelyinen ja määräaikoineen pirstoa luvitusta, jota yritetään nyt yhdentää. Parasta olisi integroida ne yhden luukun menettelyyn ja ns. VALO-organisaatioon.

SEURANTA

Lakihankkeen vaikutuksia on tärkeää tarkasti seurata.

VOIMAANTULO

Säännöksen tulee koskea vasta sen voimassa tullessa uusia hankkeita, eikä taannehtivasti nyt jo viranomaisessa vireillä olevia.

KUN RED III LOPPUU

Huomattakoon, että RED III on väliaikainen, ja sen toimiaika loppuu jo 30.6.2025. Näitä luonnonsuojelulain muutoksiakaan ei tule pitää pysyvinä vaan ne pitää säätää raukeamaan RED III:n rautessa.

SUOMEN LUONNONSUOJELULIITTO RY

Hanna Halmeenpää Tapani Veistola

puheenjohtaja

toiminnanjohtaja

Veistola Tapani
SLL